

Pekka Jousilahti

12.5.2021

Sosiaali- ja terveysministeriö
Kirjaamo
kirjaamo@stm.fi

Lausuntopyyntönnö VN/10963/2021

Valtioneuvoston asetus seulonnoista annetun valtioneuvoston asetuksen 2 §:n muuttamisesta

Terveyden ja hyvinvoinninlaitos (THL) kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto ja tulla kuulluksi otsikossa mainitusta asetuksen muuttamisesta.

Syöpäseulonalla tarkoitetaan syövän esiasteiden tai varhaisvaiheiden järjestelmällistä etsimistä väestöstä. Tavoitteena on vähentää seulottavan syövän aiheuttamia kuolemia ja osin myös syöpäilmaantuvuutta syövässä, joiden kehittyminen voidaan estää esiasteita hoitamalla. Seulontaan osallistuminen on seulottavalle maksutonta ja vapaaehtoista. Seulontaohjelmaan otettavien uusien seulontojen tulee täyttää tietyt kriteerit. Sairauden tulee olla kansanterveydellisesti merkittävä, sille on oltava hyväksyttävä seulontatesti, jatkotutkimuskeinot ja hoito sekä resurssit näiden toteuttamiseen. Seulonnan vaikuttavuudesta on välttämätöntä olla tieteellinen näyttö ja hyötyjen on aina ylitettävä haitat.

Valtakunnallisen seulontaohjelman mukaisia syöpäseulontoja ovat tällä hetkellä rintasyöpä- ja kohdun kaulaosan syövän seulonnat. Tällä asetuksella ehdotetaan muutettavaksi valtakunnallisia seulontaohjelmia koskevaa asetuksen 2 §:ä siten, että kohdun kaulaosan syövän seulonta laajennettaisiin koskemaan viiden vuoden välein 30-65-vuotiaiden naisten ikäryhmää. Lisäksi seulontaohjelmaan sisällytettäisiin uutena seulontana miesten ja naisten suolistosyövän seulonta kahden vuoden välein ikäryhmissä 56-74 vuotta.

Tuoreen suomalaisen aineestoon perustuvan tieteellisen arvion mukaan nyt esitettävä suolistosyövän seulontaohjelma vähentää seulontaan osallistuneiden miesten suolistosyöpäkuolleisuutta lähes 50 % ja naisten suolistosyöpäkuolleisuutta noin 30 % eli se estää noin 150 uutta suolistosyöpää ja 170 suolistosyöpäkuolemaa vuodessa seulottavassa väestöryhmässä. Suolistosyövän seulonnan aloittaminen valtakunnallisesti parantaa kansalaiseten terveyden tasa-arvoa ja vahvistaa terveydenhuollon painopisteen siirtoa raskaista korjaavista palveluista ennaltaehkäiseviin ja varhaisen vaiheen palveluihin.

Nykyinen kohdunkaulasyövän valtakunnallinen seulontaohjelma ulottuu 30–64-vuotiaisiin naisiin (seulonta 30–60-vuotiaille viiden vuoden välein). Osassa kuntia 65-vuotiaat on sisällytetty ylimääräisenä ikäryhmänä seulontaohjelmaan. Noin 40% 65-vuotiaista suomalaisnaisista saa tällä hetkellä kutsun kohdunkaulasyövän seulontaan. Kohdunkaulasyöpien ilmaantuvuus on suurin 35–44-vuotiailla naisilla, mutta suurin osa kuolemaan johtaneista kohdunkaulasyövästä todetaan nykyään viimeisen seulontakutsun jälkeen. Rokottaminen kohdunkaulan solumuutoksia ja syöpää aiheuttavaa papilloomavirusta vastaan on aloitettu ja vaikutukset tulevat näkymään nuorimmissa seulottavissa ikäryhmissä jo lähivuosina, mutta vasta vuosikymmenien päästä myös vanhimmat seulottavat ikäluokat koostuvat rokotetuista naisista. Nykyään on olemassa sekä suomalaista että kansainvälistä näyttöä seulonnan vaikuttavuudesta myös 65–69-vuotiailla. Lisäksi valtakunnallisen seulontaohjelman ikäryhmän laajentaminen yhtenäistää seulontakäytännön eri kunnissa ja parantaa kansalaisten terveyden tasa-arvoa.

Seulontaohjelman muuttaminen tulee vaikuttamaan kuntien ja sairaanhoitopiirien toimintaan. Suolistosyövän seulontaohjelmaa ehdotetaan laajennettavaksi asteittain ikäryhmä kerrallaan, jotta palvelujärjestelmä pystyy

www.thl.fi

Pekka Jousilahti

12.5.2021

paremmin sopeutumaan muutokseen (mm. tarvittavat suoliston tähytykset). Kohdunkaulasyövän seulonnan kannalta toiminnallinen muutos on melko pieni, sillä kaikissa kunnissa on jo toimiva järjestelmä seulonnan järjestämiseksi.

THL:n näkemyksen mukaan esitetty asetuksen muutos on perusteltu. Suolistosyövän seulonnan aloittaminen ja kohdunkaulasyövän seulonnan ikäryhmän laajennus parantavat terveyttä, vähentävät ennenaikaista kuolleisuutta ja lisäävät kansalaisten terveyden tasa-arvoa.

Pääjohtaja

Markku Tervahauta

Osastonjohtaja

Tiina Laatikainen